

نداشته باشد (توحید) (نبوت) (انفال) (مجاد) من
نمیدانم اینها چه ربطی بمجلس دارد کار از اینها
گذشته یادوت رفع نماید یاوا گذار بملت کند

آقاشیخ یوسف - خدمت اینگونه هیچ
اسلامی که امروز اسلام از وجود مبارکشان هیجانی
دارد عرض می کنم شما چه اقدامی در پیشرت احکام
اسلام وجه خدمتی به مسلمین ناکسون کرده اید
کدام مریض خانه را دایر ساختید کدام مدرسه را
تأسیر نمودید جز این که منتهیات شرع شیوع داشت
وشما مشغول بخرد بودید حالا که خاق بهجان
آمده میخوانند حفظ اسلام ومملکت را بکنند منامت
می نمایند.

وکیل الرعایا - همین که گفته شد رفع آن
هارا از وزارت داخله بخوانند صحیح است و در
حقیقت این گونه اشخاص مستحق مجازات سخت
می باشند.

آقامیرزا فضلعلی آقا - از نجوست دوظلم
ما باین مجلس رسیدیم یکی از دیوان یکی از چنین
علماء هیجوت ما چنین علماء راه علماء نمی دانستیم
حالا هم نخواهیم دانست ولی تا حال با ماراه رفتند و
مامم با آنها راه رفتیم اما بعد از این باید بمردم
فهماند که آنها جزو علماء نیستند و در این تلکراف
ذکر شده که جناب ملا قربانعلی اقداماتی نموده
معلوم نیست چه کرده باشد ایشان مخالف مشروطیت
نیستند اگر نسبت داده شود ظلم است پس باید
تحقیق کرد که ایشان هم مخالف با مشروطیت هستند
یا نه ؟

آقامیرزا سید محمد مجتهد - جناب آخوند
هیجوت ارخانه بیرون نیاید و خبر از جانی ندارد
اینها کار آدمهای ایشان است.

لسان الحکما - خوبست حجج اسلام تلکرافی
با آخوند مخایر نمایند.

آقامیرزا سید محمد مجتهد - تیر ندارد
نمیگذرانند باز برسد.

مؤتمن الممالک - جناب آخوند را هر قدر
منزه بدانید صحیح است ولی اتباع ایشان در نهایت
شرارت هستند.

آقاسید حسن تقی زاده - با عرض میکنم
که مذاکره در تلکراف خانه و کسان جناب آخوند
نباید بشود اول باید کسی که در اینجا باعث این
مفسده شده و در حقیقت باعث قتل حکومت زنجان
و همچنین سب افتشاش مای سایر ولایات گردیده
چاره اورا باید کرد.

آقامیرزا سید محمد مجتهد - آنچه لازمه
مساعدت بود باین مرد کردیم بیقام دادیم آدم
فرستادیم و گفتیم اگر اطمینان میدیدید خودمان
بیائیم شما را بیاوریم و ملت را وادار نمائیم
که از شما استقبال نماید ابدأ متقاعد نشد و جز
تغریب اساس مشروطیت هیچ فرضی ندارد.

حاجی میرزا ابراهیم آقا - اعتقاد بنده این
است که این نوع علماء ضررشان بر اسلام از همه
چیز زیاد تر است بعد از آنکه حضرت حجه الاسلام
آن اقدا را فرمودند اساس مشروطیت در اسلام
برقرار شد و بر تمام عالم خودمان میرمن گردید
که اسلام مانع از تمدن و ترقی نیست ولی
وقتیکه چنین شخصی پیشوا باشد که رشوه بگیرد
و خاک مملکت را بفرورد باعث مستی عقاید اکثر
عوام بخواند شد و اجانب گمان میکنند که اسلام

طانع از ترفیست پس باید مغربی اینگونه علما را
بمردم کرد.

آقاشیخ حسین - میفرماید این صدارا بشام
مؤکین برسانم که ما رعیت حضرت حجه (عصر) (ع)
هستیم آنحضرت امر فرموده اطاعت عالم را بنهائیم
ولی آن عالم باید دارای سه صفت باشد سائنالدین
تارکانهویه مطیعاً لامرولاه) وقتیکه دارای این سه
صفت نباشد آن عالم هم مثل سایر ناس است و واجب
الاطاءه نیست.

حاج سید عبدالحسن شهبهانی - بنا شد
کسیکه فتنه در بلاد اسلام بکنند آن آیه که در
این اینخصوص وارد شده باید خوانند و حکمش معلوم
است حال من نمیگویم که بعضی این تلکراف مردم
بهم خواهند ریخت ولی امروزه تکلیف این است که
تمام یکی شده حفظ امنیت اسلام را نمایند شما که
وکلانید و علماء حاضر ندهم شهبهستی ای که میگوید
و مکتوبات خواطر مکشوف این مرد میخواند تمام
را نسبت بکفر بدهد یک علاجی بکنند آن فصل
نظارت علما که بجهت حفظ اسلام ضمیمه قانون اساسی
شده بجهت جا تلکرافات بکنند و بمردم بفهمانند که
این مرد فرضی جز فساد ندارد و اینکه گفته شد
باید از دولت رفع این مفساد خواسته شود باید
طوری خواست که دیگر دولت غیر از چاره
نوری مغری نداشته باشد.

آقاشیخ یوسف - ایا آقایان علما نجف
شیخ را نمی شناسند خدمت آقای حاجی میرزا حسین
نوری بودم میفرمود این وجود طوری مستشرق
در دنیا و مفضول بفساد است که مثل ندارد.
(مجلس ختم شد)

**مذاکرات پنجشنبه ۲۲ جمادی الاولی
دارالشورای ملی**

خلاصه وقایع و مذاکرات روز سه شنبه ۲۰ را
آقا سید محمد تقی قرائت کردند.

آقاسید محمد تقی - مسئله مهی است که
باید جلوگیری شود گویا خبر کرده اند که فردا خلق
بالسلحه بمسجد شاه بروند در این مواقع حتی الامکان
باید از فتنه جلوگیری شود.

حاجی محمد تقی - از طرف وزارت داخله
در اینخصوص چه اقدامی شده است ؟

آقامیرزا سید علی تقی - اینکه از وزارت
داخله تاملین خواسته میشود بعضی آنست که خلق باره
اقدامات نکنند که دفع فاسد باقیمه بشود.

حاج محمد تقی - پریروز فرار شد در ۲۴
ساعت وزیر داخله اقدامات فوری بکنند که رفع
فائله بشود اگر نکرد خود ملت اقدام کنند
چطور شد ؟

آقاسید محمد تقی - ملت خود بخود حق
ندارد اقدامی بکنند در این موقع باید از طرف مجلس
جلو گیری شود که اسباب مسئولیت نباشد.

آقاشیخ حسین - معلوم نیست که ملت می
خواهد کارهای شرارت آمیز بکنند البته آنها هم
مسلمان هستند بواسطه آن تلکراف بهجان آمده اند
آنقدریکه ملت از مجلس فرمان بردار است از وزارت
داخله نیست هر گاه متفق هستید املائی از طرف مجلس
بشود که ملت اقدامی نکنند تا خود مجلس بتدابیر
ملی رفع این فائله را بکند.

حاج سید عبدالحسن شهبهانی - این
مطلب صحیح و سنده است ولی باید تهدید که بطور

مبایست مجلس از این فتنه جلوگیری کند آیا اشخاصی
که از طرف وزارت داخله و حکومت متصدی کار
هستند و باید جلو گیری کنند آنها باید رفع کنند
اینکه گوا گذار بمجلس کنند و مجلس را باین جزئیات
مشغول نمایند.

آقاشیخ حسین - اولاً این فتنه را باید رفع
کرد ثانیاً درصدد اصلاح باید برآمد.

حسام الاسلام - اینکه دوستان شیخ با ایشان
نسبت میدهند که شیخ درد دین دارند خلاف است
چون شیخ اجرت گرفته یا باید کاروا یا بنجام برساند
یا اینکه باید ترتیبات روحانی مجلس بکلی با ایشان
و ز گذار شود.

احسن الدوله - بنده تا حال حماله العطب
شنبه بودم مصداقش را دیدم و کلا هستند در انجمن
هرایش تا حال چهاردهم تظلمات این مردم راجع
ببعضی وزارتخانه شده یک جواب مسکتی نداده اند
از طرف دیگر کارهای فوق العاده مهم میکنند کاری
از مجلس کم نکرده می افزایند.

صدر نظری - تا کنون بتجربه معلوم شده
است که هر وقت از مجلس اختطاری شد که فلاجا
را اصلاح نمایند بمسامحه میگذرانند تا بعد از آنکه
آنها را باید نتود شده خلق دست کشیدند آنوقت
می نویسند اصلاح کردیم در فقره حضرت عبدالعظیم
هم همینطور است.

مستشار الدوله - نه این است که وزارت داخله
در اینباب ساکت باشد دیروز در کمیسیون مایه بودیم
معاون وزارت داخله را خواستند و خیلی صحبت شد
دیشب در شمعان خدمت آقای آقاسید عبدالعظیم
بودند و درصدد بر آمده بالاخره قرار شد که دو نفر
یکی از طرف علما بطور نصیحت و یکی از طرف
دولت بطور تهدید بروند و بشیخ اظهار کنند که
عجالة بودن در اینجا صحیح نیست چندی برود به
یقین تاریخ این فائله بشود البته حالا اقدامات لازمه
را خواهند نمود.

آقاسید حسن تقی زاده - معنی مساوات این
است که تمام افراد مردم در کار خوب و بد مساوی
باشند هر که خوب کرد خوب باشند و هر که بد
کرد بد سابق بر این هر گاه یک حمالی یک کار بدی
میکرد اورا میرغضب میکردند ولیکن این مرد این
مفسدهائی که برپا کرد هنوز امر مشتبه است و باره
ملاحظاتی میشود آن مسئله قزوبن آن مسئله زنجان
و جاهای دیگر پس ملاحظه و ببخورد است باید
مفسدین را دفع و فتنه را رفع نمود و آرز
روزیکه گفتگو شد همه احسنت گفتند حال
امروز میگویند صحیح نیست معلوم میشود مجلس
باین مفسدین اهمیت میدهد من برملا میگویم
در کمیسیون بعد از گفتگوی زیاد قرار شد که دولت
جداً با آنها حکم کند که بروند شیرازات چنانچه
مضالفت کردند آن وقت آنها مخالف دولت

مجلس و ملت خواهند بود و در آن حال دولت باید
به نظر یاقی گری با آنها نگاه کند و هر کدام از
آنها که بشهر بیایند بحکم قانون مجازات شوند
و در صورت امتثال و اطاعت امر دولت و ملت کمال
احترام را از آنها خواهد کرد که بدون حدوت
مفسده بروند

معین التجار - عقیده بنده این است که ابدأ
ملت با آنها طرف نشود و هتک احترام زاویه مفسد
هم فرام نگرند دولت با علمای اعلام رفع فائله
را بکنند.

آقای املا حسن - هیچ کس راضی نمی شود که مفسده برپا شود و اختلاف کلمه حاصل گردد ولی سرعاً از طرف علما و دولت اقدامی بشود که ملت هم مطمئن باشند.

وکیل التجار - در این که از طرف ملت نباید اقدامی بشود شبهه نیست اینهم که کار باینجا رسیده از سوء حرکات خود آنها است که رعایت احترام زاویه مقدسه را منظور نداشته چند نفر را در آنجا کتک زدند.

آقای میرزا محمود - بنده خدمت شیخ رسیدم خلاصه گفتار ایشان این است که اهل مجلس و افراد ملت را تکلیف کرده بهیچ طوری نمی شود جلو گیری کرد باید فکر صحیحی کرد.

دکتر ولی الله خان - هر گاه مجتهد مقلد بر خلاف شرع رفتار نماید او بوقوه تقلید به صدمه زده است پس بر علما و دین دارها لازم است که از این مفسده جلو گیری نمایند تمام مردم میگویند که این مجلس از زمین اقدام علما تشکیل یافت حالا بواسطه این گونه اشغاس میگویند علما مضرب حال مجلس هستند باید رفع این شبهه را کرد.

آقای سلیم مهدی - چندی قبل که آقای آقا سید عبدالله و آقای آقا سید محمد مجتهد به مجلس تشریف آوردند و فرمودند شیخ حضرت عبدالعظیم رفته و بر رفتن خودشان بجهت عودت دادن از مجلس رای خواستند هر کدامی رای ایشان کردند و بالاخره بر رفتن رای داده نشد بنده عقیده خود را عرض کردم حالا هم عرض میکنم چاره نیست جز این که دولت با اتفاق علمای این مفسده را بکنند زیرا که حضرت عبدالعظیم ما من است و از آن گذشته آنها هم دمت خود را نبسته اند هر گاه جمعیت بروند زد و خورد زیاد اتفاق خواهد افتاد.

آقای سلیم محمد تقی - مطلب دیگر اینکه بروز نیست بمحقق الدوله خلاف ترتیبی رفتار شده صدمه وارد آمد میخواستند ایشان را بکشند از خودشان تعقیب کنید.

محقق الدوله - آب بهارستان قدری وقت و قدری مال بهارستان است دستخطها صادر کرده و آب را میرند بنده بیافان باشی اینجاست سیردم که شما همان ترتیب رفتار نائید دیروز بیافان باشی آمد که آبرو برده اند باغ حاجی باقر سراف گنتم بروند يك نفر آدم عاقل از طرف آنها بیاورند يك نفر آمد سؤال و جواب شد مجدداً بیافان باشی آمد گفتم بروید بخودش بگوئید دیروز بعضی از وصلا خانه معین التجار مهمان بودند بیخالی اینکه بنده آنها بودم شن نفر تنگچی آمده بودند آنجا که بنده را بکشند جهت این کار چه بوده است.

حاجی محمد اسمعیل آقا - این نسبت را نباید به حاجی باقر داد ایشان آنجا نبودند و از این نسبتها مبری هستند.

مرتضی قلیخان - گویا معین التجار ایشان را بشناسند باید تعقیب بشود و به مجازات برسند البته حاجی باقر بچنین کاری راضی نخواهد بود.

حاجی معین التجار - چند نفر از وصلا نزل بنده بودند گفتند چند نفر مسلح آمدند توی بیارت گفتم شما برای چه آمده اید گفتند ما فدائی ملت و کلا هستیم امروز محقق الدوله نسبت مستبد

بما داده بنده به حاجی محمد اسمعیل آقا گفتم ایشان رفتند و آنها را ساکت کردند.

آقای سید حسن تقی زاده - این اشغاس بواسطه اینکه بمنزل وکیل بدین اذن داخل شدند و سوء قصدی بوکیل دیگر ابراز کرده اند باید به مجازات برسند.

وکیل التجار - هر وقت يك اتفاقی افتاد جلو گیری نشد این است که روزی بروز شدت میکند يك مرتبه جلو بهارستان گلوله انداختند جلو گیری نشد بعد به يك نفر وکیل گلوله انداختند جلو گیری نشد حالا شن نفر بقصد کشتن یکنفر وکیل میروند اگر جلو گیری نشود منجر بقساد خواهد شد.

آقای سلیم مهدی - این شخص که میگوید بن نسبت مستبد داده اند خود او یکی از مستبدین است که از تبریز او را بیرون کرده اند.

آقای میرزا فضلعلی آقا - اشتباه نشود خود جناب حاجی باقر شخص منزه هستند.

محقق الدوله - مدتی است که جمعی از اهالی نظام در اینجا متظلم و متعصب هستند و از ترتیب وزارت جنگ هم مسیوق هستند خوب است اختطاری بوزارتخانه بشود که این بیچاره را آسوده نمایند **حاجی محمد تقی** - تکلیف فردا چیست خوب است زودتر اصلاح بدهند که فردا بازارها را باز کنند و اقدامی نکنند تا از طرف علماء و دولت رفع این فائله بشود.

رئیس - خوب سی نفر از وصلا از اهل بازار هستند انجام این کار در عهده آنها است که جلو گیری نمایند.

حاج محمد تقی - تا مجلس تمام شود دیر میشود خوب است زودتر اطلاع داده شود.

آقای سلیم محمد تقی - ضرر ندارد چند نفر از وصلا بروند و ببازار اطلاع بدهند که فردا بازار را باز کنند.

آقا حسینقلی - خوب است جار و برود خبر کنند.

حاج محمد ابراهیم - جارچی نمیرسد منم نخواهم رسید که بصفت زاز اطلاع بدهم خوب است لامعاً نوشته شود که فردا روی منبر خوانده شود مردم متفرق شوند (گفتند لامعاً نوشته شود وهم حالا ببازار اطلاع داده شود)

وکیل التجار - بمتبینه بنده بانجمنها نوشته خود خود آنها مردم را متفرق کنند.

رئیس - نتیجه همین شد که چیزی از طرف مجلس نوشته شود بانجمنها.

وکیل التجار - يك فکری هم باید برای امنیت زواری که میروند بشود.

حاج محمد ابراهیم - منواتر شنیدم که قریب بانصدنفر از اشرار والواط سنگلج را جمع کرده برده اند حضرت عبدالعظیم بدان من این است که هر چه زودتر این لامعاً نوشته و مهر کنند و بنده بروم مردم را ساکت کنم که میادای فسادى برپا شود.

محقق الدوله - در صورتیکه این چند روزه بواسطه این تلگرافاتیکه باطراف شده منشوش گردیده بینهم آیا تلگرافخانه حق دارد که

بدون اجازه وزارت داخله و دولت این تلگراف را مخابره نماید.

حاج محمد اسمعیل آقا - ما دامیکه از از طرف دولت اختطار نشده که چنین تلگرافات شود یست و تلگراف آزاد است.

صدیق حضرت - مانیه باید بتصویب مجلس باشد بینهم بتصویب میکند که تلگرافخانه مخابره داده شود.

رئیس - مال امسال نیست در دو سال قبل پنج ساله اجازه داده شده است هر گاه سایر چیزهایی که پیش اجازه داده شده است تغییر میکند اینهم تغییر میکند.

صدیق حضرت - فرق نمیکند باید بگفت داشت که کلام ملترا بردارند.

اسدالله میرزا - میگویند جلو گیری از آزادی تلگراف شود در زمان استبداد این طور تلگرافات که از طرف ملت میشد تلگرافخانه بعضی دین مخابره میکرد در صورتیکه دولت میتوانست جلو گیری نماید این اساس برپا شده بعضی آزادی تلگراف بوده بنده حاضر هستم که مدلل دارم که این تلگرافات که از حضرت عبدالعظیم شده نمری جز در عراق و زنجان نخواهد بشنید باینحال چطور میشود از آزادی تلگراف جلو گیری شود.

حاج محمد اسمعیل آقا - تلگراف آزاد است.

آقای میرزا فضلعلی آقا - در قانون اساسی نوشته شده که تلگراف آزاد است و در این مصالح عموم ملت منظور است حالیکتفر يك کاری کرده نمیشود از همه این مصالح اغراض گرد گذشته اگر این را تلگراف خانه نیکرود باسبب کمپانی وانگلیس میگردند.

وکیل التجار - باید تلگراف کنند به مجازات برسند.

آقا شیخ عبدالکریم - عقلا و شرعاً در این مواردی که تولید فتنه میشود آزادی نیست.

آقای سید حسین - اگر تلگراف آزاد نباشد ضرر آن ملت ما بد خواهد شد والا دولت در هر موقع بخواهد تلگراف بکند میتواند.

رئیس - بیش ازین در این موضوع مذاکره نشود لامعاً از طرف پنج اجمن بمجلس رسیده بود قرائت شد قریب این مضمون حضور معترض کلای مجلس مقدس روز چهار شنبه جناب آقا میرزا ابراهیم خان منشی سابق سفارت فرانسه که در بعضی از اجمن هاست عضویت دارند و بخلوس وطن پرستی از شغل چندین ساله خود استفا داده اند بعضی زیارت بحضرت عبدالعظیم میروند در آنجا با شیخ شاپور مشغول صحبت بودند که چند نفر از کسان شیخ فضل الله باجوب و قداره ریخته و صدمه زیاد برایشان وارد میآورند و ایشان را میبرند خانه شیخ و از مهابرات لاطائل ایشان گفته میشود بالاخره جمعی ایشان را خلاص میکنند در این صورت تکلیف اشخاصی که زیارت میروند چیست اعضای انجمنها و سایر ملت اگر اندکی صبر کنند همینکه کار باستخوان آنها رسد تعدل خواهند کرد خوب است هر چه زودتر جلوا این مفساد گرفته شود که منجر بمفساد زیاد نگردد.

حسام الاسلام - سابقاً عرض شد من لایکرم لایکرم این شخص دیگر قابل اکرام نیست باقی را عرض نمیکند.

آقا سید محمد تقی - کسی گمان نکند که غرض همراهی با این شخص است معلوم است این نوع اشخاص باید طرد و منع شود ولی بطوری که تولید فتنه نشود (گفتند که در جواب این لایحه بنویسند که از طرف ملت فردا اقدامی نشود تا اتمام اعلام و مجلس مقدس بدستباری دولت رفع این فتنه را بکنند و تا عصر نتیجه را اطلاع بدهند).

مذاکرات روز سه شنبه ۲۴ جمادی الاولی دارالشورای ملی

خلاصه مذاکرات روز پنجشنبه ۲۳ آبان میرزا طاهر قرائت کردند.
حاج میرزا علی آقا و سکیل معترم خراسان قبل از انعقاد مجلس اظهار داشتند دو مطلب داریم یکی از آقایان و کلا استدعا میکنم که بنده رایک ماهه اجازه مرخصی بدهند که بروم مشهد و عیال خود را بیآورم چون معرفی ندارند مجبور هستم که شخصاً بروم هموم از غیبت ایقان اظهار تأسف میکردند ولی چون مطالب اضطراری بود راضی شدند مشروط بر اینکه زیاده از یک ماه بطول نیاوردند مطالب دیگر از نویسنده گان مجلس خواهش نمودم که این مطالب را نوشته بسمع هموم برسانند در زمان حضرت رسول (ص) این کتب حالیه مدون نبودند اغلب مطالب در دوره های بعد از راه مقدمیت واجب یا مستحب شد بزحمت زیاد تحقیق و تدقیق شد حال حالیه این مجلس هم مثل همان کتب و مدارس است و این مجلس بمنزله یک مدرسه است و کس را شهبه در رجحانیت او نیست هر گاه کسی شهبه مطلبی برای من بجهت منده باشد و در موافقت این مجلس با اساس شرع مقدس در شهبه بوده باشد بنده حاضر هستم که از روی ادله شرعیه بر طبق آیات قرآنی و اخبار نبوی جزئیات و تکلیف را علی رؤس الاشهاد مدلل بدارم که سر موئی با احکام شرع مقدس مخالفت ندارد عموم حضار دعای خیر نموده بقاء و دوام وجود اینگونه اشخاص عالم حقیقی را از حضرت حق خواستار شدند.

بحر العلوم کرمانی - عزیز ترین چیزها وقت اینست مجلس است علماء کرمان بنده را بوکالت انتخاب کردند این مطلب هم پوشیده نماند که اهالی کرمان دیناری هم بواسطه پیرشانی اعانه بوکلا نداده اند از این باب هم کمال افتخار دارم ولی اکنون بنده بواسطه یازده محظورات استعفا میخواهم.

تلگرافی از عراق رسیده بود قرائت شد قریب این مضمون بنویسند: آقا سید حسن تقی زاده حضور و کلائی اعظام صمصام الملک که مأمور حرکت دادن حاج آقا محسن بود دارد شد پیش از آنکه از طرف صمصام الملک اقدام شود حاج آقا محسن اشرار را فرستاده دکاکین را بسته دیشب جمعی در پشت بام بازار ها و غیره مشغول شلیک بودند امنیت صلیب زود تر علاج نمایند (انجمن معالی عراق) ایضا بنویسند: آقا تقی زاده حضور مجلس بعد از تراکم تلگرافات حاجی آقا محسن رفته بدهات و حال دعوت کرد بشهر تعذبات و ظلم زیاده از سابق خاصه نسبت باهل انجمن همه نوع تهدید میشود هر گاه جلو گیری نشود جان فدائیان در خطر خواهد بود مستدعی آنکه هر طور صلاح بداند رفع این اشرار را بنماید انشوات انجمن اتحادیه عراق.

احسن الدوله - جهت آنکه مثل سالار الدوله که پسر شاه بود و باقی شد در ۲۴ ساعت او را

گرفتند کردند ولی حاجی آقا محسن و هر کس مدعی مجلس میشود روز بروز تقویتش زیادتر میشود چیست
آقا شیخ ابراهیم - در زنجان بهم ریخته اند دو تلگراف آمده گفته اند انجمن و مجلس حرام است شهر مشورت است هر چه اصرار میکنیم ما و درو حاکم برود بطرفه میگذرانند امروز صبح رفتم برای تحصیل جواب در دربار تمام اجزای تعطیل کرد و مراجع میشود اند.

آقا میرزا محمود - دیروز شنیدم یکی میگفت در حضرت عبدالعظیم جمعی سوار را دیدم پس از تحقیق معلوم شد اینها را بحراج آقا محسن خواسته و آنها را بلیاس مینور ستاده که اگر اقدامی شود آنها هم زدو خورد نمایند.

آقا میرزا محسن - مسئله عراق و حاجی آقا محسن زیاده از این است که در این تلگراف است دیروز برای بنده در این باب کاغذ و تلگراف آمده بود.

آقا سید حسن تقی زاده - بنظر بنده اولیای دولت در این موقع خیانت میکنند ولی بواسطه آن اتحادیکه از دوماه قبل حاصل شد نمیتوانم این کلمه را بگویم بلکه یرتست میکنم که حاجی آقا محسن قوه جدیدی بجهت خودش تحصیل نکرده و همچنین جاهای دیگر جبهه ایستکه اقدام فوری نمیشود و مفسدین در دوفرستگی شهر نشسته اند و جلو گیری نمیشود بلکه مساهمت با آنها میکنند بیست و پنج تلگراف میکنند مجانی میشود در زنجان از طرف رئیس فتنون مظفر الدوله و توپچهها که نوکر دولتند تحریک میشوند.

حاجی سید آقا - تحریک میکنند که و کلا را بکشید دیشب بنده با اشرف میرتیم مردی آمد نسبت به بنده دست درازی کرده زننده هم معلوم است تا حال اگر فحش میشنیدیم دیگر کتک نمیخوریم.

حاج سید عبدالرحمن شهشالی سخنان را بعضی هانسبت میدهند هنوز معلوم نشده ولی چیزیکه مشهود شده است آقایانیکه قوه مجریه هستند هیچ درصدد رفع نیستند بلکه همراهی هم با آنها میکنند اگر ماهه روزی اینجا برای این جزئیات گفتگو کنیم اوقات ما ضایع خواهد شد هر چه گفتگو میشود همین قسم میماند آن روز در خصوص وزارت جنگ گفتگو شد نتیجه معلوم نشد.

اسدالله میرزا - در خصوص حاجی آقا محسن حقیقه سر میگوینی است که هر چند ای ایشان چند فرسنگ حرکت میکنند دوباره بواسطه تلگراف قبیعی عودت میکنند حالت حالیه عراق طوری مفشوش است که لاینقطع شلیک تفنگ است و امنیت سلب شده است.

عمادالحکما - صورت تلگرافات را از تلگرافخانه بخوانند آنطوریکه زیر آنها نوشته شده مجانی باشد معلوم میشود که امر کی بوده است.

وکیل التجار - مطلب باید مشتبه نباشد همین قدر فهمیده شده که این تحریکات از کجاست دیگر زندگی نیست گمان این است که بیش از این هم تحمل کردن جایز نباشد که اتصالاً در اطراف آدم کشته شود و مال بغارت برود و هر چه بوزارتخانه رجوع شود هیچ اثری نبخشید در خصوص طوالتش مکرر

تظلم شده نسبت را برهیت داده کسی که باعث قتل و غارت شده او را نمیخوردند.

تقی الاسلام - این اغتشاشات معلوم را مجازاً را بگوئید.

آقا سید حسن تقی زاده - علاج ظاهر است باید لایحه نوشته شود.

بوزارت داخله که هر چه نوشته شد و گفته شد نتیجه نبخشید در خصوص اردبیل و غیره و ما کو گفته شد که اینها فوری است باید عاجلاً جلو گیری شود نند چهل و چهار طایفه در اردبیل بهم ریخته در ما کو هفتصد خانوار متواری شده اند آنچه باید قتل و غارت بشود شد هیچ اقدامی نشده جدا جلو گیری را از ایشان بخوانید از حاجی آقا محسن فرار بود که همان روزها جلو گیری شود چه شد؟

حسام الاسلام - اعتقاد بنده این است که هیئت وزرا را بخوانید و مسئولیت را بمعده تمام آنها بگذاریم اگر اقدام شد قیها و الا و کلا کلا استعفا بدهند و تکلیف را بخود ملت و اگذار نمایند.

احسن الدوله - بنده تمام تقصیر را از و کلا میدانم که مثل امزجه سرداوی در آبی بجوش آمده و بعد از دو ساعت از جوش و خروش میافتند و آنگاه دولتها از شما ما بوسند خودمان هم ما بوسیم.

حاج محمد اسماعیل آقا مدنی هیئت وزرا هجوم آوردند که مجلس نمیکندار ما مشغول کار بشویم بعضی اتمام حجت ما هم در این مدت نهایت همراهی را کردیم. اگر چه میدانیم همراهی کردن آنها هم مشر ثمری نیست نباید وزرا هم ملتفت نباشند بجهت عمده در جای دیگر است آن اشخاصیکه در دولت راه گرفته اند نمیکندارند کار از پیش برود مسامحه بیش از این نمیشود قتل و غارت اردبیل از این جزئیات نیست تلگراف را پاره کرده اند معلوم نیست چه خیر است.

آقا میرزا محمود دخواساری هم میدانند تشریف آوردن اعلیحضرت بمجلس تا چه اندازه مفید بوده و حاضر هم شده بودند که تشریف بیاورند آن اشخاصیکه اطراف شاه هستند نگذاشتند ما میدانند نمیخواهم اسم ببرم.

رئیس - آنچه بنظر میرسد معالجه همان است که حسام الاسلام گفت باید هیئت وزرا رایک مجلس خواست و تکلیف را معین کرد.

حاج معین التجار - در همان مجلس دوشنبه این گفتگو شود و به بنیتم تا فردا صبح میشود آنها را حاضر کرد گویا تا بیک تمام وزرا را بجهت روز دو شنبه خواسته اند.

حاجی میرزا آقا - این مجلس باید علنی باشد این مجلس غیر از این کمیسیونهاست.

رئیس - اگر مجلس علنی شد شرط دارد که هر کس یک سؤالی نکند در سایر جاها قرار است که سئوال را در پیش منویسند که ترتیب مذاکره شود و وقت ضایع نکردد.

حاج محمد اسماعیل آقا - گمانم این است مطالب زیاد نباشد.

مطلب یکی است باید پرسیده شود جهت آنکه از طرف دولت اقدام نمیشود در رفع این انقلاب چیست.